

ILO konvenšuvdna nr. 169 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain

Artihkal | Maŋimuš ođasmahttojuvvon: 05.11.2007 | [Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta](#)

(<http://www.regjeringen.no/se/dep/kmd/id504/>)

Norga ratifiseren geassemánu 20. beaivvi 1990

I. OASSI. DÁBALAŠ NJUOLGGADUSAT

II OASSI. EANANVUOIGATVUOĐAT

III. OASSI. BARGGOLAŠVUOHTA JA BARGOEAVTTUT

IV. OASSI. FIDNOMÁHTTAHUS, DUODJI JA GÁVPOGIID OLGGOBEALE GUOVLLUID EALÁHUSAT

V. OASSI. OADJU JA DEARVVAŠVUOHTA

VI. OASSI. OAHPAHUS JA DIEHTOJUOHKIN

VII. OASSI. OKT

VIII. OASSI. HÁLDDAHUS

IX. OASSI. DÁBALAŠ MEARRÁDUSAT

X. OASSI. LOAHPALAŠ MEÁRRÁDUSAT

Riikkaidgaskasaš bargoorganisasuvnna válđočoahkkin,

man Riikkaidgaskasaš bargodoaimmahat lei gohččon čoahkkái Genevii 76.
čoahkkimasas geassemánu 7. beaivvi 1989, ja

mii válđá vuhtii riikkaidgaskasaš norpmaid jagi 1957 ILO konvenšuvnnas nr. 107
eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid suodjaleami ja siskkildeami hárrái, mat
belohakkii dahje ollásit ellet iežaset čearddalašvuodas iešheanalaš stáhtain.

mii atná mielas Máilmmiviidosas olmmošvuoigatvuođaid julggáštusa, Riikkaidgaskasaš ekonomalaš, sosiála ja kultuvrralaš vuoigatvuođaid konvenšuvdna, Riikkaidgaskasaš siviila-ja politihkalaš vuoigatvuođaid konvenšuvnna ja mánggaid riikkaidgaskasaš soahpamušaid vealaheami vuostá, ja

mii lea bohtán dan oaivilii, ahte ovdáneapmi riikkaidgaskasaš lánkaortnegis jagi 1957 maŋŋil ja maiddái eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid diliin miehtá máilmmi lea dahkan dárbbaslažžan dohkkehit ođđa riikkaidgaskasaš norpmaid dán áššis dainna mihttomeriin ahte heaittihit ovddit norpmaid assimilerenvuoigatvuođi, ja

mii dohkkeha dáid álbmogiid sávdaga stivret iežaset ásahusaid, eallinvugiid ja ekonomalaš ovdáneami, doalahit ja ovddidit iežaset identitehta, giela ja oskkoldaga daid riikkaid olis main sii ássat, ja

mii váldá vuhtii ahte ahte mángga guovllus máilmmis dát álbmogat eai beasa návddašit vuđolaš olmmošvuoigatvuođaid seamma dásis go eará álbmogat dain riikkain main sii ássat, ja ahte sin riektevuođat, árvvut, vierut ja oainnut leat dávjá dulbmojuvvon, ja

mii fuomášuhtá dan stuorra mearkkašumi, mii eamiálbmogiin ja čearddalaš álbmogiin lea olmmošsoga kultuvrra girijáivuoda ja sosiála ja ekonomalaš harmoniija, ja riikkaidgaskasaš oktasašbarggu ja áddehallama hárrái, ja

mii váldá vuhtii ahte čuovvovaš mearrádusat leat ráhkaduvvon veahkkálagaid Ovtastuvvan Našuvnnaiguin (ON), ON Biebmo-ja eanadoalloorganisašuvnnain (FAO); ON Oahpahus-, dutkan-ja Kultuvraorganisašuvnnain (UNESCO), Máilmmi Dearvvašvuodaorganisašuvnnain (WHO) ja Interamerihkalaš indiánainstituhtain, mat leat buohkat áššáigullevaž dásis ja guđege organisašuvnna iežas bargosuorggi muittedettiin oassálastán, ja ahte oktasašbarggu lea áigumuš joatkit dan várás ahte ovddidit ja sihkkarastit dáid mearrádusaid ollašuhhtima, ja

mii lea mearridan dohkkehit muhtun evttohusaid ođadan várás ILO konvenšuvnna nr. 107 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái (1957) dán čoahkkima beaiveortnega 4. čuoggá vuolde, ja

lea mearridan ahte dát evttohusat galget riikkaidgaskasaš konvenšuvnna hámis ođadit ILO konvenšuvnna nr. 107 (1957); eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái

mearrida odne, geassemánu 27. beaivvi 1989 čuovvovaš konvenšuvnna man namma lehkos Eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid konvenšuvdna (1989):

I. OASSI. DÁBALAŠ NJUOLGGADUSAT ()

1. artihkal

1. Dat konvenšuvdna gusto:

a) čearddalaš álbmogiidda mat ellet iešmearrideaddji riikkain ja maid sosiála, kultuvrralaš ja ekonomalaš dilit earuhit sin riikka eará veagadatjoavkkuin, ja maid servodatsaji mearridit ollásii dahje muhtun muddui sin iežaset vierut ja árbevirolaš kultuvra, dahje sierra lágat dahje njuolggadusat.

b) álbmogiidda iešmearrideaddji riikkain mat adnojuvvojit eamiálbmogin dan dihte go dát álbmogat leat sin manjisboahhtit geat ásse riikkas dahje dan guovllus masa riika gulla, go guovlu váldojuvvui dahje koloniserejuvvui dahje dálá riikkarájit ásahuvvojedje, ja geat juridihkalaš servodatsajisteaset beroškeahtá leat ollásit dahje muhtin muddui sealluhan iežaset sosiála, ekonomalaš, kultuvrralaš ja politihkalaš ásahusaid.

2. Go mearriduvvo, guđiide álbmogiidda dan konvenšuvnna mearrádusat galget gustot, de adnojuvvo vuđolaš eaktun, atnágo álbmot ieš iežas eamiálbmogin dahje čearddalaš álbmogin.

3. Dán konvenšuvnna geavahuvvon tearbma «álbmot» ii galgga ipmirduvvot váikkuhit daid vuoigatvuođaid mat leat čadnon doahpaga geavaheapmái muđui álbmotrievttis.

2. artihkal

1. Ráđđehusain lea ovddasvástádus fuolahit veahkkálagaid daiguin álbmogiiguin maidda dat gusket, koordinerejuvvon ja systemáhtalaš doaimmaid suodjalit dáid álbmogiid vuoigatvuođaid ja dáhkidit sin oppalašvuođa.

2. Dákkár doaimmaide gullá:

- a) Sihkkarastit dáid álbmogiid lahtuide seamma dási vuoigatvuodaid ja vejolašvuodaid go maid riikka lágat ja lánkanjuolggadusat addet seamma riikka eará lahtuide;
- b) bargat ollasuhttit dáid álbmogiid sosiála, ekonomalaš ja kultuvrralaš vuoigatvuodaid, vuhtiiválddidettin sin sosiála ja kultuvrralaš iešvuodadovddu, sin vieruid ja árbevieruid, ja sin ásahusaid.
- c) veahkehit dáid álbmogiid lahtuid jávkadit vejolaš sosiálaekonomalaš erohusaid eamiálbmogiid ja riikka eará veagadaga gaskka, vuhtiiválddidettiin sin sávaldagaid ja eallinvuogi

3. *artihkal*

1. Eamiálbmogat ja čearddalaš álbmogat galget beassat ollislaččat návddašit buot olmmošvuoigatvuodaid ja vuodđo friddjavuodaid ráddjehusaid ja vealaheami haga. Konvenšuvnna mearrádusat galget ollašuvvat ovttaláhkái dáid álbmogiid dievdoolbmuid ja nissonolbmuid guovdu.

2. Dáid álbmogiid olmmošvuoigatvuodaid ja vuodđo friddjavuodaid, ja daid vuoigatvuodaid mat leat dan konvenšuvnnas namahuvvon, ii galgga rihkkut makkárge bággeimiin dahje fápmogeavahemiin.

4. *artihkal*

1. Galget biddjot johtui earenoamáš doaimmat mat ulbmillaš vuogi mielde gáhttejit dáid álbmogiid ovttaskasolbmuid, ásahusaid, opmodaga, barggu, kultuvrra ja birra.

2. Dát earenoamáš doaimmat eai galgga leat vuostálagaid sávaldagaiguin maid dát álbmot lea ieš bággekeahhtá ovdanbuktán.

3. Dákkár earenoamáš doaimmat eai galgga mange láhkái hehttet dábálaš riikkalahtu vuoigatvuodaid ollašuvvama.

5. *artihkal*

Go dán konvenšuvnna mearrádusat doaimmahuvvojit, de galgá

- a) doahttalit ja gáhttet dáid álbmogiid sosiála, kultuvrralaš, oskku ja vuoiŋjalaš árvvuid ja vieruid, ja dohkálaččat váldit vuhtii daid váttuid maid sii joavkun ja ovttaskasolmmožin deaividit;
- b) gudnejahttit dáid álbmogiid árvvuid, vieruid ja ásahusaid oppalašvuoda;
- c) ovttasráđiid ja veahkkálagaid dáiguin álbmogiiguin bidjat johtui doaimmaid maid ulbmilin lea ráddjet dáid álbmogiid váttisvuodaid, maid deaividit go eallin- ja bargodilálašvuodat rivdet.

6. artihkal

1. Dán konvenšuvnna mearrádusaid doaimmahettiin galget ráđđehusat:

- a) ráđđádallat dáiguin álbmogiiguin heivvolaš ortnegiid bokte ja earenoamážit sin ovddasteaddji ásahusaid bokte, go leat áigumin addit lágaid dahje ásahit hálddašanvugiid, mat sáhttet guoskat dáidda álbmogiidda njuolga;
- b) ásahit dáidda álbmogiidda unnimustá seamma buriid vejolašvuodaid go riikka eará veagadatjoavkkuide váldit oasi buot dásiid mearridandoaimmain álbmotválljen ásahusain, hálldahusorgánain ja eará orgánain maid ovddasvástádussii gullet dakkár politihkka ja prográmmat mat gusket dáidda álbmogiidda;
- c) ásahit vejolašvuodáid daid álbmogiid iežaset ásahusaid ja álgagiid ollislaš ovddideapmái ja dárbbu mielde juolludit váriid dán várás.

2. Ráđđádallamat dán konvenšuvnna doaimmaheami várás galget dáhpáhuvvat buriin áigumušain, dakkár hámis mii heive dilálašvuodaide ja dainna mielain ahte joksojuvvo ovttamielalašvuolta dahje dohkkeheapmi evttohuvvon doaibmabijuid hárrái.

7. artihkal

1. Dáin álbmogiin galgá leat vuoigatvuolta mearridit vuoruheami dan ovdáneamis mii guoská sin eallimii, oskui, ásahusaide, vuoiŋjalaš birgenláhkái ja eatnamiidda main sii orrot dahje maid sii eará láhkái geavahit, ja vuoigatvuolta nu guhkás go vejolaš jođihit iežaset ekonomalaš, sosiála ja kultuvrralaš ovdáneami. Dása lassin sii galget beassat mielde ráhkadit, ollašuhttit ja árvoštallat dakkár riikkaviidosaš ja regionála ovddidanáigumušaid ja -prográmmaid mat sáhttet guoskat njuolga sidjide.

2. Dáid álbmogiid eallin- ja bargodili galgá buoridit ja dearvvašvuođa- ja oahppodási alidit singuin veahkkálagaid ja ovttasráđiid, ja dákkár doaimmat galget vuoruhuvvot dáid álbmogiid orrunguovlluid oktasaš ekonomalaš ovddidanplánain. Dáid guovlluid earenoamáš ovddidanprošeavttat galget čađahuvvot nu ahte dolvot namahuvvon ovdáneapmái.

3. Ráđdehusat galget sihkkarastit, ahte jurddašuvvon ovddidandoaimmaid vejolaš sosiála, vuoigŋalaš, kultuvrralaš ja birasváikkuhusat dutkojuvvojit veahkkálagaid ja ovttasráđiid dáiguin álbmogiiguin álo go dat lea relevánta. Dáid dutkamiid bohtosat galget leat deháleamos vuodđun go mearriduvvo daid doaimmaid ollašuhhtima hárrái.

4. Ráddehusat galget álggahit birrasa suodjalan- ja seilluhandoaimmaid dáid álbmogiid orrunguovlluin singuin veahkkálagaid.

8. artihkal

1. Go riikka lágat ja lánhanjuolggadusat doaimmahuvvojit dáid álbmogiid ektui, de galgá sin dábiid dahje árbevirolaš riektedilálašvuođa dohkálaččat váldit vuhtii.

2. Dain álbmogiin galgá leat vuoigatvuohta seilluhit iežaset dábiid ja ásahusaid dan muddui go dat eai leat vuostálagaid riikka iežas lánkaortnegiin ja riikkaidgaskasaččat dovddastuvvon olmmošvuoigatvuođaiguin. Dárbbu mielde galget ásahuvvot meannudanvuogit čoavdit daid sierramielalašvuodaid mat čuvvot dán vuodđojurdaga ollašuhhtimis.

3. Dán artihkkala 1. ja 2. čuoggát eai galgga eastit dáid álbmogiid lahtuid geavaheames buot riikkalahtuide gullelaš vuoigatvuođaid dahje váldimis badjelasaset dákkár geatnegasvuodaid.

9. artihkal

1. Dan muddui go riikkaid lánkaortnet ja riikkaidgaskasaččat dovddastuvvon olmmošvuoigatvuođat diktet, galgá dáid álbmogiid lahtuid lahkarihkumušaid giedahallamis vuhtii váldit dáid álbmogiid iežaset meannudanvugiid áššiin main sin lahtut leat rihkkumušaid dahkan.

2. Eiseválddit ja duopmostuolut galget dákkár áššiid giedahallamis váldit vuhtii dáid álbmogiid árbevirolaš ranggástanvugiid.

10. artihkal

1. Go dáid álbmogiid lahtuide mearriduvvojit ránggáštusat dábálaš lánkaortnega mielde, de galgá sin ekonomalaš, sosiála ja kultuvrra iešvuodaid váldit vuhtii.
2. Gálget vuosttažettiin válljejuvvot eará ránggástanvuogit go giddagas dalle go ránggáštus mearriduvvo.

11. artihkal

Earret dakkar oktavuodain mat laga mielde gusket buot olbmuide riikkas, de eai galgga gáibiduvvot makkárga bálkkálaš dahje bálkkáhis bággobálvalusat dáid álbmogiid lahtuin ja dakkár gáibideapmi galgá leat ránggáštusvuložin

12. artihkal

Dat álbmogat galget suodjaluvvot vuoigatvuođarihkkumušaid vuostá ja atnit vejolašvuođa čuoččaldahttit áššiid duopmostuoluid ovdii ovttaskasolmmožin dahje ovddasteaddji orgánaideaset bokte suodjalan dihte vuoigatvuođaideaset beaktillis lánkáii. Galga fuolahuvvot ahte dáid álbmogiid lahtut sáhttet ipmirdit áššáemeannudeami ja ieža ipmirduvvot duopmostuolu ovddas ja eará vuoigatvuođaid čielggadeami oktavuodain, dárbbu mielde dulkka dahje eará heivvolaš gaskaoami bokte.

II OASSI. EANANVUOIGATVUOĐAT ()

13. artihkal

Konvenšuvnna dán oasi doaimmahettiin galget ráđđehusat doahttalit dáid álbmogiid earenoamáš gaskavuođa eatnamiidda ja/dahje guovlluide [territoriijaide], main sii ássat dahje maid sii muđui geavahit, ja dan mearkkašumi mii dain lea sin kultuvrii ja vuoiŋnalaš árvvuide, ja earenoamážit dán gaskavuođa kollektiivvalaš beliid.

2. Sániin «eatnamat» oaivvilduvvojit 15. ja 16. artihkkaliin territorijat, mat leat olles birrasast guovlluin gos dat álbmogat ássat dahje maid dat muđui geavahit.

14. artihkal

1. Dáid albmogiid vuoigatvuohta oamastit ja hálddašit eatnamiid main sii árbevieru mielde ášset, galgá dohkkehuvvot. Go dilálašvuohta dan gáibida, de galget doaimmaid bokte maiddá sihkkarastit dáid álbmogiid vuoigatvuođa geavahit eatnamiid gos sii eai ása iehččaneaset muhto maid sii leat árbevieru mielde geavahan birgejupmái ja árbevirolaš doaimmaide. Dán dáfus galgá earenoamážit váldit vuhtii johtti álbmogiid ja johtaleaddji eanandolliid dilálašvuođaid.

2. Ráđđehusat galget dárbbu mielde bidjat johtui doaimmaid dan várás ahte identifiseret eatnamiid gos dát álbmogat árbevieru mielde ášset, ja dáhkidit ahte sin vuoigatvuohta oamastit ja hálddašit eatnamiid suodjaluvvo beaktilit.

3. Riikkaid láhkaortnega olis gálga áсахit heivvolaš doaibmanvuogi mainna dáid álbmogiid eanangáibádusat čovdojit.

15. artihkal

1. Dáid álbmogiid vuoigatvuodaid iežaset eatnamiid luondduriggodagaide galgá earenoamžiit sihkkarastit. Dáidda vuoigatvuodaide gullet dáid álbmogiid vuoigatvuođat leat osolažžen dáid luondduriggodagaid geavaheamis, hálddašeamis ja suodjaleamis.

2. Dakkár dilálašvuođas main stáhta várre alccesis oamastanvuoigatvuođa mineráladahje eatnanvuoláš riggodagaide dahje vuoigatvuođa eatnamiid eará luondduriggodagaide, galget ráđđehusat áсахit dahje doalahit meannudanvugiid maid mielde dat sáhttet ráđđádallat dáid álbmogiiguin oažžun dihte čielggasin vaháguvvojit go sin beroštumit, ja man muddui, ovdalgo biddjojuvvo johtui, dahje addojuvvo lohpi makkárga luondduriggodagaid ohcan- dahje ávkkástallanprográmmii dáid álbmogiid eatnamiin. Go lea vejolaš galget dat álbmogat beassat osolažžan dákkár doaimmaid ávkkis, ja sidjiide gullá govttolaš buhtadas juohkelágán vahágis maid sii gillájit dákkár doaimmaid geažil.

16. artihkal

1. Daid spiehkastagaiguin mat leat namuhuvvon dán artihkkala čuovvovaš čuoggáin ii oaččo dáid álbmogiid sirdit eret iežaset ássaneatnamiin.

2. Go dáid álbmogiid sirdin adnojuvvo vealtameahtun spiehkastatdoaimman, sáhtta sirdiheapmi doaimmahit duššefal dalle, go dat álbmogat leat ožžon vuđolaš dieđu sirdima sivain ja leat dasa bákku haga miehtan. Juos miehtama ii leat vejolaš oažžut, sáhtta sirdiheapmi doaimmahuvvot duššefal daid meannudanvugiid mielde maid riikka lágat ja lánhanjuolggadusat mearridit ja go leat čađahuvvon áigeovdilis almmolaš gulaskuddamat main dáhkiduvvo dáidda álbmogiidda duohta ovddasteapmi.

3. Go lea vejolaš, galgá dáidda álbmogiidda dáhkidit vuoigatvuođa máhccat árbevirolaš eatnamiiddaseaset dalán go sirdiheapmi sivat eai leat šat fámus.

4. Juos máhccan ii leat vejolaš, galgá soahpamuša mielde dahje juos ii leat soahpamuš de áššáigullelaš meannudanvugiid mielde addit dáidda álbmogiidda sadjái eatnamiid mat kvalitehta ja juridihkalaš saji dáfus leat uhcimustá seamma buorit go sin ovdeš eatnamat. Dát eatnamat galget heivet sin dálá dárbbuide ja boahpteáiggi ovdáneapmái. Jus dat álbmogat baicca háliidit buhtadusa ruhtan dahje gálvun, dat galget oažžut dákkár buhtadusa govtolaš dáhkádusaiguin.

5. Dáinna lágiin sirdojuvvon ovttaskasolbmot galget oažžut dievas buhtadusa buot massimiid ja vahágiid ovddas maid sirdin lea dagahan.

17. artihkal

1. Galgá doahttalit daid meannudanvugiid maid dat álbmogat leat ásahan sirdin várás eananvuoigatvuođaid iežaset lahtuid gaska.

2. Dáiguin álbmogiiguin galgá ráđđádallat álo go sin rievttálaš vuoigatvuohta luobahit eananvuoigatvuođaid dahje eará ládje sirdit vuoigatvuođaid iežaset servodaga olggobeallái árvoštallojuvvo.

3. Galgá sihkkarastit ahte ovttaskasolbmot geat eai gula dáidda álbmogiidda, eai galgga sáhttit ávkkástallat sin vieruid dahje lánkadiehtemeahtunvuođa oažžut alcceseaset dáid álbmogiid eatnamiidda oamastan-, hálddašan- ja geavahanvuoigatvuođa.

18. artihkal

Láhka galgá mearridit muttagis ránggáštusaid dasa gii lobi haga bahkke dáid álbmogiid eatnamiidda dahje váldá daid iežas geavahussii, ja eiseválddit galget álggahit doaimmaid eastadit dákkár rihkkumušaid.

19. artihkal

Riikkaid eanandoalloprográmmat galget dáhkidit dáidda álbmogiidda seammadássásaš gieđahallama go riikka eará olbmuide čuovvovaš doaimmaid bokte:

- a) lassieatnamiid fuolaheapmi dáidda álbmogiidda dalle go sin eatnamat eai leat doarvái viidát dábálaš áigáiboahtimi dahje vejolaš olmmošlogu lassáneapmái;
- b) dárbbášlaš váriid juolludeapmi ovddidit eatnamiid mat juo leat dáid álbmogiid hálddus.

III. OASSI. BARGGOLAŠVUOHTA JA BARGOEAVTTUT ()

20. artihkal

1. Ráđđehusat galget riikka lágaid ja lánkanjuolggadusaid olis ja ráđđálagaid dáiguin álbmogiiguin čađahit sierranas doaimmaid beaktilit suodjalit dáidda álbmogiidda gullelaš bargiid barguiváldima ja sin bargoeavttuid dalle go dábálaš lágat mat gusket bargiide, eai doarvái beaktilit suodjal sin.

2. Ráđđehusat galget buot vejolaš lágiid mielde eastadit buot vealaheami dáid álbmogiid bargiid ja eará bargiid gaska, earenoamážit dáin áššiin:

- a) Barguibeassan, maddái bargguide mat gáibidit fidnomáhtolašvuoda, ja alit bargosadjái beassan ja bargoovdáneapmi;
- b) Bálkadássálašvuotta seammaárvosaš barggus;
- c) Dálkkasteapmi ja sosiála veahkki, bargodorvvolašvuotta ja bargodearvvašvuodabálvalusat, servodaga buot oadjodoaimmat ja bargodillái gullelaš eará buorre vuodát ja maddái orrunvisttit;
- d) Searvvanvuogitvuotta ja oasseváldinvuogitvuotta buot lágalaš fágaorganisašuvdnabargguin ja maddái vuogitvuotta dahkat oktasaš bargošiehtadusaid bargoaddiiguin dahje bargoaddiorganisašuvnnaiguin.

3. Dás namuhuvvon doaimmat galget dáhkidit ahte:

- a) dáidda álbmogiidda gullevaš bargit, maiddái áigodatbargit, gaskaboddasaš bargit ja johttibargit eanandoalus ja eará bargguin, ja sii geat barget bargiid gaskkustan- dahje láigohanfitnodagain, ožžut seamma suodjaleami go riikkaid lágat ja dábálaš geavat addet seamma suorggi eará bargiide, ja ahte sii ollásit dihtet iežaset vuoigatvuođaid bargoláhkaortnega olis ja daid váidinvejolašvuođaid mat leat geavahusas;
- b) dáidda álbmogiidda gullevaš bargit eai gártta bargat dakkár diliin mat leat várálaččat dearvvašvuhtii, earenoamážit dakkár dáhpáhusain main geavahuvvojit pestisiiddat (divremirkkot) ja eará mirkkolaš ávdnasat;
- c) dáidda álbmogiidda gullevaš bargit eai gártta bákkuvuloš barggahanortnegiidda, daid siste bággobargui ja vealgemáksinbargui;
- d) dáidda álbmogiidda gullevaš olmmái- ja nissonbargiide dáhkiduvvojit dásseárvosaš vejolašvuođat ja gieđahallan bargoeallimis ja maiddái suodjalus roahcamiid vuostá bargosajiin.

4. Earenoamáš ávvira galgá atnit heivvolaš bargodárkkistanbálvalusaid ásaheamis guovlluin gos dáidda álbmogiidda gullevaš bargit leat bálká barggus, gozihan várás dan konvenšuvnna dán oasi mearrádusaid ollašuvvama.

[IV. OASSI. FIDNOMÁHTTAHUS, DUODJI JA GÁVPOGIID OLGGOBEALE GUOVLLUID EALÁHUSAT](#) ()

21. artihkal

Dáid álbmogiid lahtuin galget leat unnimustá seamma buorit vejolašvuođat oažžut fidnomáhttáhusa go riikka eará lahtuin..

22. artihkal

1. Galgá ovddidit dáid álbmogiid lahtuid eaktudáhtolaš oasseváldima dábálaš fidnomáhttáhusprográmmaide.

2. Goas ásahuvvon dábálaš fidnomáhttáhusprográmmat eai deavdde dáid álbmogiid earenomáš dárbbuid, de ráđđehusat galget veahkkálagaid dáid álbmogiiguin ásahit sierra fidnomáhttáhusprográmmaid ja ásahusaid.

3. Visot sierra fidnomáhttáhusprográmmat galget vuodđuduvvot dáid álbmogiid ekonomalaš, sosiála ja kultuvrra diliide ja geavatlaš dárbbuide. Buot dutkamušat dáid prográmmaid oktavuodas galget dahkkojuvvot veahkkálagaid dáiguin álbmogiiguin, geaiguin galgá ráđđadallat dákkár prográmmaid organiserema ja jodiheami birra. Go lea vejolaš, de dat álbmogat galget sáhttit dađistaga ieža váldit ovddasvástádusa dákkár erenoamáš máhttáhusprográmmaid organiseremis ja jodiheamis, juos sii ieža mearridit nu.

23. artihkal

1. Duodji, giliide ja báikegottiide gullelaš doaimmat, luondduruovttudoallu ja dan álbmoga árbevirolaš doaimmat, nugo bivdu, guolástus- ja čoagginealáhusat, galget dovddastuvvot dehálaš oassin dáid álbmogiid kultuvrra seailuheamis ja maiddái ekonomalaš iešbirgenláhkin ja ovdánahttimin. Álo go lea áigequovdil, de galget ráđđehusat veahkkálagaid dáid álbmogiiguin nannet ja ovddidit dáid doaimmaid.

2. Go dat álbmogat sihtet, de galgá addit heivvolaš fágalaš ja ekonomalaš veahki gokko dat lea vejolaš ja dán oktavuodas galgá váldit vuhtii daid álbmogiid árbevirolaš teknologijja ja kultuvraiešvuodaid ja maiddái guhkesáigásaš ja vuoiggalaš ovdáneami dehálašvuoda.

[V. OASSI. OADJU JA DEARVAŠVUOHTA \(\)](#)

24. artihkal

Sosiála oadjoortnegat galget dađistaga viiddiduvvot gustot dáid álbmogiidda ja dáid ortnegiid galgá doaimmahit almmá makkárge vealahemiid haga sin vuostá.

25. artihkal

1. Ráđđehusat galget sihkkarastit dáidda álbmogiidda dohkálaš dearvašvuodabálvalusaid ja háhkat váriid vai dát álbmogat besset iežaset ovddasvástádusain ja bearráigeahčuin ásahit ja fállat dákkár bálvalusaid, vai dát álbmogat ožžot vejolašvuoda návddašit alimus vejolaš rumašlaš ja mentálalaš dearvašvuoda.

2. Nu guhkás go lea vejolaš, dearvvašvuodabálvalusat galget leat báikkálaččat. Dákkár bálvalusaid galgá hábmet ja hálddašit ovttasráđiid daiguin álbmogiiguin vuhtii válddidettiin sin ekonomalaš, geográfalaš, sosiála ja kultuvrralaš diliid ja maid dai sin árbevirolaš dearvvašvuodafuolahus-, dikšun- ja dálkkodanvugiid.

3. Dearvvašvuodabálvalusat galget vuoruhit báikkálaš dearvvašvuodabargiid oahpaheami ja bálkáheami oktavuodas, ja bargat earenoamážit vuodđo dearvvašvuodabálvalusaiguin seammás go dollojuvvo lagaš oktavuohhta eará dási dearvvašvuodabálvalusaiguin.

4. Dákkár dearvvašvuodabálvalusaid lágideami galgá soabahit oktii riikka eará sosiála, ekonomalaš ja kultuvrralaš doaimmaiguin.

[VI. OASSI. OAHPAHUS JA DIEHTOJUOHKIN](#) ()

26. artihkal

Galget čađahuvvot doaimmat sihkkarastin dihte dáid álbmogiid lahtuide unnimustá seamma buriid vejolašvuodaid oažžut oahpahusa buot dásiin go riikka servodagas muduid.

27. artihkal

1. Dáid álbmogiid oahpahusprográmmaid ja –bálvalusaid galgá ovddidit ja ollašuhit singuin veahkkálagaid vai dat prográmmat ja bálvalusat gallehit sin sierranasdárbbuid, ja daidda galget gullat sin historjá, diehtu, teknologija, árvosystemat ja maid dai sin sosiála, ekonomalaš, ja kultuvrralaš viggamušat.

2. Ovddasvástideaddji eiseválddit galget dáhkidit dáid álbmogiid lahtuide oahpahusa ja osolašvuoda oahpahusprográmmaid plánemis ja ollašuhit dainna ulbmiliin ahte dat álbmogat dađistaga sáhttet váldit ain stuorit ovddasvástádusa dáid prográmmaid jodiheamis.

3. Dasa lassin ráđđehusat galget dohkkehit dáid álbmogiid vuoigatvuođa vuodđudit iežaset oahpahasásahusaid ja –bálvalusaid dainna eavttuin ahte dákkar ásahusat devdet unnimus norpmaid maid ovddasvástideaddji eiseválddit leat ráđđálagaid dáiguin álbmogiiguin ráhkadan. Heivvolaš ekonomalaš resurssat galget juolluduvvot dan várás.

28. artihkal

1. Dáid álbmogiid mánáide galgá praktihkalaš vejolašvuodaid mielde addit lohkan- ja čállinoahpahusa sin eatnigillii dahje dan gilli mii eanemus geavahuvvo dan joavkkus masa sii gullet. Juos dat ii leat geavatraččat vejolaš, de ovddasvástideaddji eiseválddit galget ráđđádallat dáiguin álbmogiiguin dán ulbmila joksandoaimmaid birra.

2. Muttágis doaimmaiguin galgá fuolahit dáidda álbmogiidda vejolašvuođa oahppat geavahit njuovžilit riikka virggálaš giela dahje riikka virggálaš gielain ovttá.

3. Galgá bidjat johtui doaimmaid mat seilluhit ja ovddidit dáid álbmogiid iežaset gielaid ovdáneami ja geavaheami.

29. artihkal

Okta dáid álbmogiid oahpahusa ulbmilin galgá leat oahpahit mánáide dakkár dábálaš dieđuid ja dáidduid maiguin sii bastet doaimmat servodatlahttun dievvasit ja dásseárvvus sihke sin iežaset servodagas ja riikka dásis.

30. artihkal

1. Ráđđehusat galget álggahit doaimmaid mat dáid álbmogiid árbevieruid ja kultuvrra dáfus muttágis láhkái čilgejit sidjiide sin iežaset vuoigatvuodaid ja geatnegasvuodaid earenoamážit barggu, ekonomalaš vejolašvuodaid, skuvlejumi ja dearvvašvuođa gažaldagaid, sosiála fálaldagaid ja sin vuoigatvuodaid birra dán konvenšuvnna olis.

2. Dárbbu mielde dán galgá doaimmahit girjjálaš jorgalusaiguin ja mediaid bokte dáid álbmogiid iežaset gillii.

31. artihkal

Čuvendoaimmat galget álggahuvvot riikkaservodaga buot surggiin ja dásiin earenoamážit daid gaskkas geain lea eanemus dahkamuš dáiguin álbmogiiguin sihkkun dihte ovdagáttuid mat dán joavkkuin sáhttet leat dáid álbmogiid ektui. Dan várás galgá sihkkarastit ahte historjágirjjiin ja eará oahppamateriálas addojuvvo duohta, dárkilis ja vuoiggalaš govva dáid álbmogiid servodagas ja kultuvrras.

VII. OASSI. OKTAVUOĐAT JA OKTAŠBARGU RIIKKARÁJIID RASTÁ ()

32. artihkal

Ráđđehusat galget álggahit heivvolaš doaimmaid ee. riikkaidgaskasaš soahpamušaid bokte álkidahttin várás eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid oktavuodaid ja oktasašbarggu riikkarájiid rastá, daid gaskkas ekonomalaš, sosiála, kultuvralaš, vuoigŋalaš ja birrasii guoski doaimmaid.

VIII. OASSI. HÁLDDAHUS ()

33. artihkal

1. Eiseváldi gean ovddasvástádussii dán konvenšuvnna áššit gullet, galgá sihkkarastit ahte gávdnojit doaimmahagat ja eará muttágis ásahusat jođihan várás prográmmaid mat gusket dáidda álbmogiidda, ja ahte dain leat doarvái várit dohkálaččat dikšut daidda addojuvvon doaimmaid.

2. Dáidda doaimmaide galget gullat:

- a) dan konvenšuvnna mearrádusaid plánen, oktiiheiveheapmi, ollašuhttin ja árvoštallan ovttrasáđiid dáiguin álbmogiiguin;
- b) ovddasvástideaddji eiseválddiide árvalit láchkaevttohusaid- ja eará doaimmaid ja maddái doaimmaid ollašuhttima goziheapmi veahkkálagaid dáiguin álbmogiiguin.

IX. OASSI. DÁBALAŠ MEARRÁDUSAT ()

34. artihkal

Daid doaimmaid sisdoallu ja viidodat mat álggahuvvojit dán konvenšuvnna ollašuhhtima várás, galget meroštallojuvvot dávgasit iešguđetge riikka earenoamáš dilálašvuodaid vuhtii válddidettiin.

35. artihkal

Dán konvenšuvnna mearrádusaid doaimmaheapmi ii oaččo goaridit dáid álbmogiid vuoigatvuodaid iige buorre vuodaid maid vuodđun leat eará konvenšuvnnat ja rávvehusat, riikkaidgaskasaš soahpamušat, šiehtadusat dahje riikkaid siskkáldas lágat, njuolggadusat, vierut dahje šiehtadusat.

X. OASSI. LOAHPALAŠ MEÁRRÁDUSAT ()

36. artihkal

Dát konvenšuvdna divvu jagi 1957 Konvenšuvnna eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid birra.

37. artihkal

Dán konvenšuvnna formála dohkkeheamit [ratifiseremat] galget almmuhuvvot Riikkaidgaskasaš bargodoaimmahaga válđojođiheadđjái registrerema várás.

38. artihkal

1. Dat konvenšuvdna čatná dušše daid Riikkaidgaskasaš bargoorganisašuvnna lahttoriikkaid maid dohkkeheami válđojođiheadđji lea registreren.

2. Konvenšuvdna bohtá fápmui guoktenuppelohkái mánu maŋŋil dan beaivvi go válđojođiheadđji lea registreren guovtti lahtu dohkkeheami [ratifiserema].

3. Ovdalis namuhuvvon beaivvi maŋŋil bohtá konvenšuvdna fápmui guđege lahtu guovdu guoktenuppelohkai manu maŋŋil dan beaivvi goas lahtu dohkkeheapmi lea registrerejuvvon.

39. artihkal

1. Lahttu mii lea dohkkehan dán konvenšuvnna, sáhttá cealkit dan eret logi jagi maŋŋil dan beaivvi goas konvenšuvdna lea bohtán fápmui, eretcealkinalmmuhusa bokte Riikkaidgaskasaš bargodoaimmahaga váldojodiheaddjái registrerema várás. Eretcealkin ii boađe fápmui ovdalgo jagi maŋŋil dan beaivvi goas eretcealkin lea registrerejuvvon.

2. Iešguhtege lahttoriika mii lea dán konvenšuvnna dohkkehan iige geavat iežas eretcealkinvuoigatvuoda jagi siste ovdalis namuhuvvon logi jagi áigodaga maŋŋil, lea čadnojuvvon doahttalit konvenšuvnna čuoovovaš logi jagi, ja dat sahttá cealkit dán konvenšuvnna eret easka iesguđege logi jagi áigodaga loahpas daid eavttuid mielde mat leat čilgejuvvon dán artihkkalis.

40. artihkal

1. Riikkaidgaskasaš bargodoaimmahaga váldojodiheaddji galgá almmuhit buot Riikkaidgaskasaš bargoorganisašuvnna lahttoriikkaide buot dohkkehemiid ja eretcealkimiid maid organisašuvnna lahttoriikkat leat sutnje dieđihan.

2. Go váldojodiheaddji almmuha organisašuvnna lahttoriikkaide ahte son lea registreren nuppi dohkkeheami [ratifiserema] mii sutnje lea sáddejuvvon, de son galgá cuiget lahtuide beaivemeari goas konvenšuvdna bohtá fápmui.

41. artihkal

Riikkaidgaskasaš bargodoaimmahaga váldojodiheaddji galgá Ovtastuvvan Našuvnnaid vuodđudangirjji 102. artihkkala mielde almmuhit Ovtastuvvan Našuvnnaid váldočállái dievas dieđuid buot dohkkehemiin ja eretcealkimiin maid son lea ovddit artihkkaliid mearrádusaid mielde registreren.

42. artihkal

Riikkaidgaskasaš bargodoaimmahaga hálddahusráđđi (stivra) galgá, dalle go oaidná dárbblašlažžan, buktit Riikkaidgaskasaš bargoorganisašuvnna váldočoahkkimii raportta dán konvenšuvnna doaibmamis ja dutkat, leago sávahahtti bidjat konfereansa aššelistui gažaldaga olles konvenšuvnna dahje dan osiid rievdadeamis.

43. artihkal

1. Juos konfereansa dohkkeha ođđa konvenšuvnna mii rievdata dán konvenšuvnna ollásit dahje dan osiid, de šaddos ná, juos ođđa konvenšuvdna ii mearrit eará láhkái:

a) go lahtturiika dohkkeha ođđa rievdaduvvon konvenšuvnna, de dat ipso jure [automáhtalaččat] ja gaskkahaga maidđái cealká eret dán konvenšuvnna beroškeahťá 39. artihkkala eavttuin, juos ja go ođđa rievdaduvvon konvenšuvdna lea boahťán fápmui; b) lahttoriikkat eai sáhte dohkkehit [ratifiseret] dán konvenšuvnna šat dan beaivvi maŋŋil goas ođđa rievdaduvvon konvenšuvdna boahťá fápmui.

2. Dát konvensuvdna galgá goitge bissut fámus dalá hámistis ja dála sisdoaluinis buot daid lahtuid guovdu mat leat dohkkehan dán, muhto eai leat dohkkehan rievdaduvvon konvenšuvnna.

44. artihkal

Dan konvenšuvnna engelas- ja fránskkagiel teavsttat leaba guktot seamma doallevaččat.

Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta

FÁDDÁ

Álgoálbmogat ja unnitlogut

Sámit

GUOSKEVAŠ

➤ [ILO-konvenšuvdna eamiálbmogiid vuoigatvuođaid birra](http://www.regjeringen.no/se/Fattat/algoalbmogat-ja-unnitlogut/urfolkryddemappe/ilo-konvenuvdna-nr-169-algoalbmogiid-ja-/id487963/)

(<http://www.regjeringen.no/se/Fattat/algoalbmogat-ja-unnitlogut/urfolkryddemappe/ilo-konvenuvdna-nr-169-algoalbmogiid-ja-/id487963/>)

Ráđđehus.no

Ovddasvástideaddji doaimmaheaddji: [Kjersti Bjørgo](#)

Neahttadoaimmaheaddji: [Ann Kristin Lindaas](#)

Telefovdna: 22 24 90 90

E-poasta: postmottak@kmd.dep.no

Ansatte i KMD: [Depkatalog](#)

Organisašuvdna nummir: 972 417 858